

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ДОРАДНИЦТВО В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

І. П. КУДІНОВА, кандидат економічних наук,
доцент кафедри аграрного консалтингу та сервісу
**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**
e-mail: ikudinova@ukr.net

Анотація. Розкрито роль сільськогосподарського дорадництва та його пріоритетність у становленні інфраструктури аграрного ринку як носія соціальної місії щодо забезпечення розвитку сільських територій, який залишається одним із основних пріоритетів економічної політики нашої держави.

Мета дослідження – подолання проблем, що мають місце в діяльності сільськогосподарського дорадництва. Методологічною основою дослідження обрано системний підхід до вивчення процесів та явищ.

Обґрунтовано доцільність створення сільськогосподарських дорадчих служб. Виокремлено причини, що на сучасному етапі стримують процес розвитку сільськогосподарського дорадництва. Перелічено головні завдання та функції сільськогосподарських дорадчих служб. Проаналізовано цільові групи сільськогосподарського дорадництва та виділено перелік дорадчих послуг по кожній цільовій групі. Надано рекомендації щодо напрямів розвитку сільськогосподарських дорадчих служб.

Ключові слова: сільськогосподарська дорадча служба, продукція сільського господарства, сільські території

Актуальність. Одним із найважливіших напрямів аграрної політики, спрямованої на підвищення життєвого рівня населення, є забезпечення функціонування та розвитку сільських територій. Унаслідок тривалого реформування, у реальному житті склалася ситуація, коли за розвиток сільських територій практично ніхто не несе відповідальності. Саме сільськогосподарське дорадництво в сучасних умовах і покликане відігравати значну роль у розвитку сільських територій, а також є важливим елементом розвитку аграрної сфери економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку сільськогосподарського дорадництва досліджуються протягом тривалого часу. Їх вирішенню присвятили свої праці відомі вчені: П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко, І. М. Криворучко, В. П. Ситник, С. О. Тивончук, О. М. Бородіна, Т. П. Кальна-Дубінюк, та ін. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій з питань розвитку дорадництва, значна частина проблем, пов'язаних із формуванням механізму функціонування дорадчих служб, потребує подальшого дослідження.

Мета дослідження – подолання проблем, що мають місце в діяльності дорадництва, виокремлення пріоритетності дорадчих служб як носія соціальної місії щодо забезпечення розвитку сільських територій.

Нині розвиток сільськогосподарського дорадництва стримують: відсутність державного фінансування, безсистемність надання дорадчих послуг, низька платоспроможність селян, у ряді випадків – небажання селян співпрацювати з дорадниками та «неприйняття» сільськогосподарських дорадчих служб органами влади та місцевого самоврядування [1].

Усе вищезазначене зумовлює доцільність проведення досліджень задля розробки рекомендацій теоретико-методологічного та практичного характеру, спрямованих на організацію та розвиток дорадчих служб як ключової ланки єдиної структурованої системи розвитку сільських громад.

Матеріали і методи дослідження. Методологічною основою дослідження обрано системний підхід до вивчення процесів та явищ, за допомогою якого виявлені проблеми розглядаються з позицій цілісності й нерозривності об'єкта та середовища його існування. Системний підхід дає можливість ідентифікувати проблемні аспекти дорадництва в агропромисловому комплексі України та запропонувати можливості вирішення наукової проблеми забезпечення ефективної діяльності сільськогосподарських дорадчих служб.

Результати дослідження та їх обговорення. Сільськогосподарська дорадча діяльність є одним з найважливіших інструментів підтримки та розвитку аграрної сфери економіки країни, підвищення ефективності й прибутковості сільськогосподарського виробництва, підвищення рівня та якості життя на селі, зменшення соціальної напруги через організацію альтернативних видів діяльності та покращення зайнятості сільських жителів. Функціонування дорадчих служб допомагає у здійсненні соціально-економічних перетворень, що спрямовані на гармонійний розвиток сільських територій [2].

Зазначимо, що однією з головних проблем державної політики з розвитку сільських територій є недооцінка ролі інформації та інформаційної підтримки у сфері розвитку села. Саме тому сільськогосподарське дорадництво охоплює всі сфери сільського життя, що закріплено на законодавчому рівні [2].

Головне завдання дорадчої служби полягає у виробленні таких рішень, які б дозволили реалізувати головні завдання управлінського органу, а саме:

- формування поглядів у ініціативних та активних людей, які не бояться приймати важливі рішення і є ключем до динамічного реформування сільського господарства;
- провокування початку процесів, які активізують існуючий аграрний потенціал, що складається з постійних і незалежних складових;
- створення передумов для оптимального використання господарського потенціалу шляхом впливу на головний фактор змін і реформ на людину села;

– створення зворотного зв'язку через моніторинг інтерперсональної системи дорадник – людина села; допомога у створенні системи охорони й реклами традиційних регіональних продуктів, яка захищає культуру села, району, області, що значною мірою сприяє збільшенню привабливості наших сільських місцевостей та розвитку сільського туризму [4].

Діяльність сільськогосподарського дорадництва спрямована на 4 цільові групи.

Перша група. Малі економічно слабкі господарства, які потребують допомоги: у піднесенні економіки господарства; у здобутті додаткових джерел прибутку; у підтримці ініціатив несільськогосподарської діяльності; у сприянні використанню соціальної допомоги; у підтримці молодих землеробів.

Друга група. Середні економічно стабільні господарства, яким потрібна допомога в одержанні стабільних прибутків; вибір напрямів розвитку (спеціалізація); підтримка в отриманні інвестицій; вертикальна кооперація (переробка і торгівля) горизонтальна кооперація (група виробників).

Третя група. Великі економічно сильні господарства, які потребують: програм розвитку; супроводження інвестиційних процесів; моніторинг і маркетинг (переробка і торгівля); аудит продукції, інвестицій, фінансів; сучасний менеджмент господарств.

Четверта група. Несільськогосподарські підприємства на селі: створення нових фірм; програмування їх розвитку; реалізація інвестиційних проектів; проведення моніторингу і маркетингу; промоушн виробів та послуг; менеджмент бізнесу.

Проведені дослідження дають змогу виокремити основні проблеми, що супроводжують сільськогосподарську дорадчу діяльність – недостатня кількість дорадчих структур та їх інертність; одноманітність форм та методів надання послуг; байдуже ставлення до дорадництва на місцях; недостатнє їх фінансування та державна підтримка в цілому. Тому засобами вдосконалення надання дорадчих послуг визначені їх диверсифікація, різноманітність форм, забезпечення доступності та інноваційний характер.

Підвищенню ефективності дорадчої діяльності буде сприяти посилення її інноваційності. Користувачі потребують інформації, знань та навичок з нових технологій виробництва, бізнес-планування, інноваційного проектування, маркетингових стратегій розвитку, диверсифікації основної діяльності, розвитку сільських громад. При цьому необхідно задіяти потенціал наукових та науково-дослідних установ, які функціонують у Україні, але з дорадчими структурами працюють недостатньо [5].

Висновки і перспективи. Розвиток сільськогосподарського дорадництва в Україні, як інструмент сприяння розвитку сільських територій, полягає у всебічному забезпеченні користувачів інформацією та порадами, що містять інновації та спрямовані на підвищення рівня

соціально-економічної ефективності основної діяльності. Крім того, сільськогосподарські дорадчі служби покликані забезпечити стабільність аграрного бізнесу; підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва; розширення доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо селянських та фермерських господарств, до інформаційних та агросервісних послуг; розвиток сільських територій (покращення життя сільських громад).

Список літератури

1. Кудінова І. П. Роль дорадництва в соціально-економічному розвитку сільської місцевості / І. П. Кудінова // Науковий вісник НУБіП України. – Вип. 181. – Ч. 2. – К., 2013 – С. 191–195.
2. Кропивко М. Ф. Стан та проблеми інформатизації аграрного сектора України / Організація управління аграрною економікою : монографія / М. Ф. Кропивко, В. І. Похіленко ; за ред. М. Ф. Кропивко – К. : ННЦ ІАЕ, 2008, С. 328–333.
3. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність : закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>
4. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств : монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин : Лисенко М. М., 2012. – 363 с.
5. Формування та розвиток системи дорадництва в Україні : монографія / [Т. П. Кальна-Дубінюк, І. П. Кудінова, Л. Х. Рибак та ін.]. – Ніжин : Лисенко М. М., 2014. – 332 с.
6. Реєстр сільськогосподарських дорадчих служб // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/3512>
7. Реєстр сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/3511/>
8. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dorada.org.ua>

References

1. Kudinova, I. P. (2013). Advisory role in socio-economic development of rural areas. Scientific Herald NUBiP Ukraine, K., 181, 2, 191–195.
2. Kropyvko, M. F. (2008) State and problems of information agrarian sector of Ukraine / Organization Management agrarian economy: Monograph. K. : IAE NNC, 328–333.
3. The Law of Ukraine "On Agricultural Advisory Activities" // [Electronic resource] . Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>.
4. Kalna-Dubinyuk, T. P. (2012). Organization providing information and consultation farms: Monograph. Nizhin: PE Lysenko M, 363.
5. Kalna-Dubinyuk, T. P., Kudinova, I. P. [et al.] (2014). Formation and development of extension services in Ukraine: Monograph. Nizhin: Publisher Lysenko M., 332.
6. Register of Agricultural Advisory Services // [Electronic resource]. Access: <http://minagro.gov.ua/node/3512>.
7. Register of agricultural advisors and expert advisors // [Electronic resource]. Access: <http://minagro.gov.ua/node/3511/>.

8. National Association of Agricultural Advisory Services // [Electronic resource] . Access: <http://dorada.org.ua>.

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЕ КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ В УКРАИНЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СОДЕЙСТВИЯ РАЗВИТИЮ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

И. П. Кудинова

Аннотация. *Раскрыта роль сельскохозяйственного консультирования и его приоритетность в становлении инфраструктуры аграрного рынка как носителя социальной миссии по обеспечению развития сельских территорий, который остается одним из основных приоритетов экономической политики нашего государства.*

Цель исследования – преодоление проблем, имеющих место в деятельности сельскохозяйственного консультирования. Методологической основой исследования избран системный подход к изучению процессов и явлений.

Обоснована целесообразность создания сельскохозяйственных информационно-консультационных служб. Выделены причины, сдерживающие на современном этапе процесс развития сельскохозяйственного консультирования. Перечислены главные задачи и функции сельскохозяйственных информационно-консультационных служб. Проанализированы целевые группы сельскохозяйственного консультирования и выделен перечень консультативных услуг по каждой целевой группе. Даны рекомендации по направлениям развития сельскохозяйственных информационно-консультационных служб.

Ключевые слова: *сельскохозяйственная информационно-консультационная служба, продукция сельского хозяйства, сельские территории*

AGRICULTURAL EXTENSION IN UKRAINE AS AN INSTRUMENT OF RURAL DEVELOPMENT

I. P. Kudinova

Abstract. *The role of agricultural extension and its priority in the development of agricultural market infrastructure as the bearer of social mission to ensure rural development, which is one of the main priorities of economic policy.*

The study aim is to overcome the problems that occur in agricultural extension activities. The methodological basis of the study selected a systematic approach to the study of processes and phenomena.

Grounded the expediency of creating agricultural advisory services. Highlight main reason that at present hampering the development of agricultural extension. Listed main tasks and functions of agricultural extension

services. Analysed the target groups of agricultural extension and highlighted advisory services list for each target group. Given the recommendations on the directions of development of agricultural advisory services.

Keywords: *agricultural advisory services, agricultural products, rural areas*

УДК 338.436.33

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

М. П. ЛІЩИНСЬКИЙ, аспірант*
**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**
e-mail: Impkiev2014@gmail.com

Анотація. Проаналізовано вплив глобалізаційних процесів на формування та розвиток корпоративних структур в аграрному секторі економіки України. Систематизовано вплив чинників, що спонукають розвиток корпорацій в період глобалізації аграрного сектору. Обґрунтовано параметри розвитку та управління аграрними корпоративними структурами в період глобалізації.

Слід зазначити, що одним із головних зовнішніх чинників розвитку корпоративних структур в аграрній сфері є процес глобалізації, який зумовив зростання конкуренції на внутрішньому ринку, коли нагальною потребою аграрних підприємств стає організація конкурентоспроможного виробництва, а також побудова процесу оптимізації виробництва продукції. Проведено дослідження сучасних проблем корпоративного управління, аналіз змін та напрямів удосконалення систем корпоративного управління з урахуванням глобального контексту, а також оцінка можливості застосування передового зарубіжного досвіду у вітчизняній практиці.

Акцентовано на питаннях корпоративного управління, що пов'язано з якісними змінами процесів зовнішнього середовища господарювання, впливом глобальних тенденцій і функціональною специфікою вітчизняних корпоративних структур в умовах нерівномірного зростання економіки України. Особливості корпоративного управління в аграрному секторі економіки зумовлені нині впливом чинної нормативно-правової системи і різними підходами до корпоративного управління в самих аграрних бізнес-структурах.

Ключові слова: *глобалізація, інтеграція, корпорація, корпоративний сектор, корпоративне управління*

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор О. Д. Гудзинський

© М. П. Ліщинський, 2016